

MEDDAH

Erdoğan TOKMAKÇIOĞLU

Eski bir tiyatrocunun işlettiği, müşterilerini kızlı erkekli üniversite öğrencilerinin oluşturduğu Star Wars adı konulmuş, her tür yabancı ya da yabancı benzeri müziğin sürekli ve hafiften hafiften çalındığı; artık kahve, kahvehane, çayhane, kıraathane filan değil de kafe diye anılan yerlerden birinde, müşterileri hayli şaşırtan bir şey oldu.

Kafeyi işleten eski tiyatrocucu, beş altı masayı yan yana getirerek salonun bir köşesini, perdesini bile unutmadan tam bir minyatür tiyatro sahnesi görünümüne çevirmişti. Durumu fark edenler ‘Allah Allah!’ deseler de çok uzatmadan işlerine baktılar... Hava kararıp salon aydınlatılınca durum değişti. Eski tiyatrocucu, o minyatür sahneye çıkıp müşterilerine seslendi:

“Arkadaşlar!.. Az sonra çağdaş meddah Cihangirli Tanju karşınızda olacak... Sizleri Tanju’yla başbaşa bırakıyorum... İyi seyirler!..”

Star Warstaki ezici bir çoğunluğu akıllı cep telefonları, tabletleri, dizüstüleriyle haşır neşir; çok, ama çok azı kısa da olsa, yanındakilerle birkaç kelime konuşup yine haşır neşir olduğuna dönenleri bir meraktır aldı. Kafalarına çeşit çeşit sorular takıldı:

“N’oluyor ki”... “Tiyatrocucu anlaşılan yine orijinalleşti!”... “Bir tek çağdaş meddah eksikti ortalıkta, o da tamamlandı mı acaba?”... “Gir şu googla, neymiş meddah?”... “Dur bakalım, ortaya nasıl bir suret çıkacak?”... “Kim bu Cihangirli Tanju?”...

Çok geçmeden çay ocağının bulunduğu küçük odanın kapısı açıldı, kafenin hoparlöründen eski bir kanto melodisi yayıldı hafiften, kafasın-

da ters giyilmiş bir beyzbol şapkası, kasten yer yer yırtılmış kot pantolonu, sırtında ön tarafında koca koca harflerle “NY” yazılı masmavi gömleği, sarı-yeşil, çift renkli, bağcıkları çözüktür basketbol ayakkabıları, sağ kulağında minik bir sandık kilidi biçiminde küpe sallanan, saçlarının bir yanı usturayla kazıtılmış, öte yanı otuz kırk santim kadar uzun, elinde bastonumsu bir sopa, omzunda kenarları dantel işlemeli ve pullu, hayli büyük, sarı renkli bir mendil, çağdaş meddah Cihangirli Tanju sahneye çıkıp tam ortadaki sandalyeye oturduktan sonra bacak bacak üstüne atıp elindeki bastonumsu sopayla tak tak tak üç kez yere vurup kafedekilere seslendi; dedi ki:

“Selam olsun alayına meddah mekânlarının!.. Dilküşâ Kırathanesi, Afıtap Kırathanesi, Merkez Kırathanesi, Mısır Lokantası Bahçesi, Fatih Reşadiye Kırathanesi, Kurbağalıdere Kırathanesi, Sultanahmet Köşebaşı Kırathanesi, Hacı Salih Ağa Kahvehanesi, Arnavut Ahmet Efendi Kahvehanesi selam sizlere!.. Merhaba ey ahali!.. Merhaba şeftali, merhaba çam, selamünaleyküm, aleyküm selam, bonjur cemaat-i Cihangir, goodnight everybody, gutten tag natipn, merhaba ruhumun hassas aynaları, nasılsın, burnun çamaşır mandalına sıkışsın, merhaba Ayla, merhaba kahveci Nuri, merhaba hamamcı Huri, merhaba Hıdır, elimden gelen budur, senin derdin nedir, işte şerbet oğlum Mıgırdıç, kendin doldur, kendin iç, dünya böyledir işte, ya hep ha hiç!”...

Stars Warstaki minyatür sahnede çağdaş meddah Cihangirli Tanju böylesine kaptırmış gider, elindeki bastonumsu sopayla tak tak tak yere vurur, omzundaki sarı mendille alnında birikmiş terleri silerken kızılı erkekli müşterilerden değişik değişik sesler yükseldi:

“Ne diyor bu adam, ne?”... “Değişik, başka, benzersiz, ilginç, acayip, enteresan!”... “Bilakis, bahusus, bittabi, bililtizam, bizatihi tuttum ben bu adamı!”... “Gırgır, şamata, soğan, salata!”... “Helal sana, helal; Adanalı mısın yoksa Tanju Celal?”...

Yükselen sesler gürültüye dönüşünce çağdaş meddah Cihangirli Tanju elindeki bastonumsu sopayla yere yine tak tak tak vurarak gürültüyü susturmayı başardı... Dedi ki:

“Susun ey ehl-i vatan!.. Susun ey ablalar, abiler, hemşireler, biraderler, kardeşler, brotherler, big brotherler, sisterler, big sisterler!.. Dinleyin şu abdiacizâneyi; titreyin ya da titremeyin, ama kendinize gelin!”...

Meddah Tanju ansızın sustu; o susunca herkes sustu, suspus oldu... Herkes suspus olunca Tanju devam etti... Şöyle:

“Haaay Hak!.. Haaay Hak!.. Bir çuval altın bırak!.. Yarısı iri, yarısı ufak!.. Hamal parasını da yanına bırak!.. Selamünaleyküm everybody!.. Bonjour cemaat-i Cihangir!.. Gutten tag ey millet-i generalus!.. Pronto!.. Dikkat dikkat!.. Achtung achtung!.. Attention attention!.. Attenzione attenzione, il stadio Roma, Fiorentina: Uno-Juventus: Zero!.. Selam, salut, gruss, salute sizlere ey yedi düvel, ey millet-ül generalus!”...

Tanju, bir daha sustu. Bu sefer sessizlik salona adamakıllı yayılıp her noktada egemenliği ele geçirdi. On, on beş saniye çıt bile çıkmadı hatta. Ama, birdenbire öylesine bir alkış kıyamettir koptu ki, anlatılamaz. Herkes ayağa kalkıp çağdaş meddah Cihangirli Tanju’ya futbolda, çok güç bir pozisyonda, maçın bitmesine beş saniye kala, röveşatayla gol atmış bir futbolcu gibi tezahürata başladı. Ne biçim tezahürat ama!..

“Yaşa Tanju çok yaşa, her albay olmaz paşa, her demir olmaz maşa!.. Haydi Tanju, haydi Tanju, haydi!.. Tam zamanı, tam zamanı, şimdi!.. Bonjour tristesse!.. Selamünaleyküm hüüzün!.. Goodmorning Vietnam!.. Salute Roma!.. Torino!.. Milan!.. Out, halftime, freekick, corner!.. Herkes Tanju’yla gurur duyuyor!”...

Minyatür sahnedeki Cihangirli meddah Tanju, kendisine yapılan tezahürattan açıkçası pek memnun oldu... Hafifçe tebessüm eyleyerek eliyle işaret edip onu ayakta alkışlayanları yerlerine oturttu; bir kenarda olan biteni beşuş bir çehreyle izleyen kafe sahibi eski tiyatrocuya göz kırıp konuşmasına devam etti:

“Siz ey millet, eğer değilseniz peynirli omlet sizlere Roben Hood’un, Superman’in, He Man’in, Spider Man’in değil, Rüzgâr Efe’nin, büyük kahraman, yılmaz savaşçı, efsane insanın inanılmaz serüvenlerinden, bir sayfa açacağım; ama gümbür gümbür bir sayfa!.. Haydin kardeşler, dostlar, arkadaşlar destur deyip çıkalım yollara yollara!.. Selam verelim sağa, sola, tanıdığa, tanımadığa, varlıkla, yoksula, yetime, öksüze, dula, çocuğa, yaşlıya; bir de Fatiha yollayalım Rüzgâr Efe’nin aziz ruhuna!”...

Minyatür sahnenin tam ortasındaki sandalyede oturup bacak bacak üstüne atmış çağdaş meddah Cihangirli Tanju, omzundaki kocaman, ke-

narları dantelli, pullu, sarı renkli mendiliyle alnındaki, yüzündeki, boy-nundaki terleri şöyle bir sildi; mendilini yine omzuna koyduktan sonra bastonu andıran sopasıyla üç kez yere tak tak tak tak hızla vurdu; dedi ki:

“Rüzgâr Efe, o günlerde bir bölük kızanyla birlikte gizlice Bizans’a girmeyi başarmıştı!.. Rüzgâr Efe’nin küheylanı Kaytan da yanındaydı... Her birinin altında Rüzgâr Efe gibi Anadolu’nun seçkin küheylanları; silah işlemez zırhları, miğferleri, kirmani kılıçları, gürzleri, mızrakları, okları, kalkanları vardı da vardı... Hele o küheylanlar!.. O atların anaları, babaları, ataları... Bamsı Beyrek’in ölümsüz atı Boz Aygır, Köroğlu’nun Kırat’ı, Battal Gazi’nin Aşkar’ı, Hz. Ali’nin Döldül’ü, Hızır’ın kanatlı Bozat’ı, Şah İsmail’in Kamertay’ı, Büyük İskender’in Bukaphalos’u!.. Her türlü yürüyüşte; rahvan, tırıs, eşkin, adeta, dörtналda hepsi de usta o büyük küheylanlar ah!..

Hepsi de yürekli, gözüpek kişilerdi Rüzgâr Efe’nin kızanlarının... Meydan onların, at onların, kılıç, kalkan, sadak, ok, yay, gürz, mızrak, şan, şeref, zafer onlarındı!”...

Çağdaş meddah Cihangirli Tanju coştukça coşmuş, sandalyesinden ayağa kalkmış; hem anlatıyor hem elindeki bastonumsu sopasını zaman zaman kılıç gibi sağa sola sallıyor, arada bir zıplıyor, sarı mendilini bayrak gibi sallıyor, dile getirdiklerini kendisi yaşarken başkalarına da aynı duyguyu yaşatmaya özen ve çaba sarf ediyordu. Birden beklenmedik bir şey oldu. Salondakilerden biri, sırf gırgır, şamata, matrak olsun diye minyatür sahnedeki Tanju’ya doğru yüksek sesle bağırdı: *“Ağır ol molla desinler, o dilleri yesinler!”*... Kafedekilerden kimi güldü, kimi *“Sus be ayıp!”* dedi...

Tanju’ya gelince, pek aldırmadı ve sürdürdü konuşmasını:

“Benim adım Cihangirli; değil Molla, arkadaş sen kendini kolla!.. Edepli, ol, efendi ol, ister ağa, ister efendi, ister bey, ister beyefendi ol, ister paşa ol, durup dururken karışırsan lafa, olursun pişmiş kelle, sırttan kuru kafa, gidersin yallah başaşağıya... Direksiyon bende, fren bende, gaz pedalı bende; ne var ki sende?”...

Salondakiler Tanju’yu alkışlarıyla desteklerken ona laf atana şöyle seslendiler: *“Aldın mı ağzının payını, şimdi rahat içersin hem kahveni hem çayını!”*...

Çağdaş meddah Cihangirli Tanju ona alkış tutanlara elleriyle öpücükler yollayıp teşekkür ettikten sonra sandalyesine oturdu; bastonu andıran sopasıyla yere üç kez tak tak tak vurup ağzını bir açtı, eh yani pir açtı denilebilir. Neler dedi neler?

“Aziz, sayın, muhterem, değerli, kıymetli, aydın, münevver, entelektüel, mektepli, genç arkadaşlarım!.. O dönemde Bizans’ın başında sonradan görme, kulaktan dolma, sözünden dönme, çolak molla, topal koşma, ağzı bozuk, yamuk yumuk, çarık çürük, çarpık çurpuk, yırtık pırtık, kırık çıkık, artık dökük, kalbi bozuk, aynaya düşman, şişman mı şişman, her dem pişman bir imparator hüküm sürüyordu... İmparatorun Üsküdar tekfuru ise ondan kat be kat beter, kıskanç mı kıskanç, fitne mi fitne, fücur mu fücur, yalancı mı yalancı, dalkavuk mu dalkavuk, zalim mi zalim biriydi... İşte o günlerde, adı daha İstanbul olmamış Konstantinapolis önlerine kızanlarıyla birlikte gelen Rüzgâr Efe, papaz kıyafetiyle gizlice Bizans’a girdi... Ayasofya’yı gezerken orda imparatorun dünyalar güzeli, ay parçası, ahu gözlü, elma yanaklı, kiraz dudaklı, sırma kaşlı, hokka burunlu, keklik sekişli, baygın bakışlı kızı Leandr’ı görünce yüreğine bir kor düştü!.. Eh, tabii güzeller güzeli Leandr da kentteki tüm erkek heykellerinden bile daha yakışıklı Rüzgâr Efe’ye, yağız Anadolu çocuğuna sevdalandı gitti fena hâlde vesselam!.. Rüzgâr Efe’yle Leandr başladılar her fırsatta, sık sık Ayasofya’da buluşup muaşaka eylemeye!.. Aşktan, aşk ateşinden tüten duman saklanamaz, gizlenemez derler ya... Kızı ile Rüzgâr Efe arasındaki ilişkiden çok geçmeden İmparator’un da haberi olmasın mı?.. Oldu!.. Şöyle oldu: Günlerden bir gün İmparator’un güzel kızının bir Bizanslıya hiç mi hiç benzemeyen, kara yağız, kara kaş, kara göz, kara saç, burma bıyık, yakışıklı, kapılardan sığmaz, her adım atışta yeri göğü inim inim inleyen, kılıcı bir savuruşta yedi can alan, mızrağı sivri, okları acımasız bir yiğidin gizli muaşıkası İmparator’un kulağına uygun bir şekilde fısıldandı... İki genç, sık sık Ayasofya’da buluşup birbirleriyle fazla konuşmasalar da, bakışlarıyla sevişiyorlardı!”...

Tanju’nun “bakışlarıyla sevişiyorlardı” lafı üzerine, Star Wars kafesindekilerin yüzlerinde bir tebessüm ışıltısı yandı söndü sanki. Kızlı erkekli üniversite öğrencileri çağdaş meddah Tanju’ya doğru “Oooooo!.. Vay vay vay!.. Oooooo!”... diye anlamlı bir şekilde bağırıyorlardı... Tanju, bu yoğun ses tepkisine karşılık, aldırmandan anlatmaya devam etti:

“Aynı günlerde İmparator pencereden bakarken sarayın balkonundaki aslanağzı ve kasımpatıları sulayan kızı Leandr ile atı Kaytan’la sarayın önünden geçen Rüzgâr Efe’nin birbirlerine elleriyle öpücükler gönderdiklerine, hatta kızının Rüzgâr’a elleriyle kalp işareti yaptığına tanık oldu!... Nedir bu rezalet diye öfkeden küplere binen İmparator, kızına ağır bir ceza vermeyi kararlaştırdı... Tam bu sırada da, pencereden bakmayı sürdüren İmparator, Rüzgâr Efe’nin ardında küheylanlarına binmiş, tepeden turnağa silahlı bir bölük askerin de olduğunu görünce yanındaki saray cücelerine sordu: ‘Kimdir onlar, kimdir onlar?’... Saray cücesi soytarılarından biri birkaç takla attıktan sonra yanıt verdi: ‘Hareket ordusu!.. Hareket ordusu!’... Bunu işiten başka bir cüce saray soytarısı başladı göbek atıp konuşmaya: ‘Lahana turşusu!..’...”

Star Wars’taki herkes ansızın ve aynı anda ayağa fırlayıp, avuçlarını vura vura tempo tutarak bir ağızdan haykırdılar: “Lahana turşusu!” diye meddah Tanju koro hâlinde bağırınları, uygun gördüğü süre, tam bir fi-larmoni orkestrası şefi gibi, elleriyle işaretler yapa yapa yönettikten sonra, işin tadı kaçmadan “Lahana turşusu, lahana turşusu!” tezahüratını sona erdirip döndü kendi öz öyküsüne:

‘İmparator’un kızı Prenses Leandr ile Rüzgâr Efe arasındaki bu güçlü duygusal yaklaşım karşısında, Üsküdar tekfurunun kışkırtması ve yönlendirmesiyle Bizans hükümdarı kesin bir önlem alarak kızını cezalandırmak için Üsküdar’da Salacak kıyılarına yakın bir yerde Kız Kulesi’ni yaptırmaya karar verdi... Kule, kızının zindanı olacaktı!.. Bizans’ın tüm ünlü mimar, yüksek mühendis, mühendis, müteahhit, ustabaşı, usta, kalfa, çırak ve işçi ve vasıfsız işçileri, çok kısa bir sürede Kız Kulesi’ni bitirdiler... İmparator, yapılan görkemli bir törenle kuleyi hizmete açtı!.. Kızı Leandr kuleye hapsedildi!.. Bütün bunlar olup biterken Rüzgâr Efe de boş durmuyordu elbet... Bir ara saraya görücü yollayıp Leandr’ı babasından isteyerek onu yaşadığı saray hayatından çekip çıkarmayı bile düşünmüştü!.. Lakin heyhat!.. Artık iş işten geçmişti!.. Rüzgâr Efe’nin baş danışmanı, akıl hocası Düşünsel Aksakal, şöyle bir görüş önerdi: ‘Düşün be evlat düşün, eşek mi alınır kışın, yarısı veresiye, yarısı peşini yoksa işin, otur pis pis kaşın, ters yüz olur işin gücün!.. İşte bu nedenle, ya devlet başa, ya kuzgun leşe!.. Öyle bir iş yapasın ki, parmak ısırtsın herkese!..’ Rüzgâr Efe, Düşünsel Aksakal’ın önerisini dinledi... Parmak

ısırtacak bir iş yapmak için önce tüm kötü nazarları def eylemek amacıyla şunları mırıldandı: 'Dağlara taşlara, yüzen balıklara, gezen tavuklara, uçan kuşlara, inişlere çıkışlara, başlayışlara bitişlere, çirkinlere kötülere, ister pire ister deve, ister dükkâna ister eve; elemtere fiş, kem gözlere şiş, hayrolsun her iş!..' Rüzgâr Efe, dileğini tamamlayıp bindi altın eyerli, sırma yularlı küheylanı Kaytan'a... O önde, bir bölük kızanı arkasında revan oldular yola... Yol dediysek Üsküdar'a... Üsküdar'ın adı daha yeni yeni Khryspolis'ten Skytarion'a, Skytarion'dan Scutari'ye, Scutari'den Üsküdar'a dönüşmüştü... Üsküdar'a gider iken aldı da bir yağmur; lakin Rüzgâr Efe'nin kızanları ne yağmur dinlediler, ne çamur... Süvariler geliyor dendiği anda, kâfir düşmanların benzi solacak!.. Zım ta ril lal la, zım ta ril lal la!.. Efe hiç yılar mı, Efe hiç yılar mı, o yılmaz, hiç yılmaz, cihan yıkılsa o yıkılmaz diye diye, söyleye söyleye varıp ulaştılar Salacak kıyılarına vesselam... Tam karşılarında, iki nefeslik uzaklıkta, denizin orta yerinde Kız Kulesi!.. Kulede Rüzgâr Efe'nin bir tanesi, İmparator'un kızı Prenses Leandr!.. Zavallı Leandr, demir parmaklı pencereden dışarı bir baktı ki Rüzgâr Efe ona el sallıyor... Efe'nin kızanları da koro hâlinde bağılıyor: 'El salla Rüzgâr Efe, el salla!..' N'apsın, n'etsin Leandr?.. Hemen başındaki papatyalardan örülü çelengi çıkartıp pencereden denize doğru fırlattı... Çelenk, Boğaz'ın dalgalarında sürüklenene sürüklenene Rüzgâr Efe'nin bulunduğu kıyıya ulaştı... Rüzgâr Efe papatya çelengini denizden alıp şöyle anlamlı anlamlı Kız Kulesi'ne doğru baktı... Sonra kızanlarına eliyle kuleyi işaret ederek gök gürültüsünü andıran bir nara patlattı: İleri, hücum!.. En önde elbet Rüzgâr Efe, ardında bir bölük atlı kızanı küheylanlarını denize doğru sürdüler... Karada dığıdık dığıdık ilerleyen atlılar denizde başladılar şapıdık şupuduk yüze yüze ilerlemeye... Kız Kulesi'nde karaya çıkar çıkmaz onlara karşı gelen Bizans askerlerini göz açıp kapayıncaya dek ortadan kaldırdılar!.. Rüzgâr Efe Kaytan'dan indi... Kulenin kapı tokmağını çalarak gür ve davudi sesiyle içeriye seslendi: 'Hu Leandr hu!..' İçeriden Prenses Leandr'ın billur sesi geldi: 'Ya hu Rüzgâr Efe, ya hu?..' Derken prenses kapıyı açtı, Rüzgâr Efe içeri girdi... İki genç sevdalı 'Rüzgâr!.. Leandr!' diye birbirlerine seslenip sarmaş dolaş oldular... Görüntüyü izleyen Rüzgâr Efe'nin kızanları coşarak haykırdılar bir ağızdan: 'Kızanların seninle gurur duyuyor!...'”

Eski tiyatrocunun işlettiği Star Wars kafedeki kızılı erkekli üniversite öğrencileri, özellikle de kızlar, pür dikkat kesilmiş, neredeyse nefes bile almadan çağdaş meddah Cihangirli Tanju'yu dinliyorlardı. Biraz susup soluklanan Tanju, büyük sarı renkli mendiliyle yine yüzündeki terlerini sildi. Salondakiler sabırsızlanıp sordular: “*Sonra?.. Sonra ne oldu?*”... Tanju, bastonunu andıran sopasıyla yine yere üç kez tak tak tak diye vurdu, sağ bacağına sol bacağı üzerine atmışken, bu kez sol bacağına sağ bacağı üzerine attı ve sürdürdü konuşmasını:

“Sonra; ondan sonra; damdan düştü bir kurbağa, kuyruğunu titretti!.. Yoldan geçen bir Jandarma, aldı onu götürdü!.. Yazdı onun mezarına, şu hazin cümleleri...”...

Tanju, bir kez daha soluklanıp susunca, salondakiler yine bağırıp sordular: “*Sonra, sonra?*”...

Tanju, “*Damdan düştü bir kurbağa.*” dedi; salondakiler, “*Onu biliyoruz, sonra?*” dediler... Tanju, “*Kuyruğunu titretti.*” dedi; salondakiler “*Onu da biliyoruz, sonra?*” dediler... Tanju “*Yazdı onun mezarına, şu hazin cümleleri...*” deyince Star Wars kafesinde, çağdaş meddah Cihangirli Tanju aleyhine yoğun bir tezahürat başladı. Herkes ağzına, aklına geleni söylüyor, veryansın ediyordu:

“Sus, sus artık, sus, kimseler duymasın; sus ki hayatın kaymasın!.. Viüijjt Erenköy!.. Zzzuut İçerenköy!.. Cuızzz Kadıköy!.. Vuızzz Vanıköy!.. Caaazzz Sefaköy!.. Bööözzz Arnavutköy!.. Buuuzzz Bakırköy!...”

Minyatür sahnedeki çağdaş meddah Cihangirli Tanju ile Star Wars kafenin işletmecisi eski tiyatrocunun ne yapacaklarını şaşırması, ikisi birden birer taş heykelişçesine donup kalmışlardı!..

Derken, işler tam işin içinden çıkılmaz bir hâl almışken, salondaki kızılı erkekli tüm üniversite öğrencileri el ele tutuşarak “*Hamsiyi koydum ta ta tavaya, sıçradı gitti ha ha havaya!*” diye kendilerince bir türkü söyleye söyleye horon tepmeye başladılar!..

Çağdaş meddah Cihangirli Tanju, baktı ki olacak gibi değil, o da sahneden aşağı atlayıp horon tepenlere katıldı!.. Stars Wars işleten eski tiyatrocunun ise önce biraz bekledi, baktı ki yapacak bir şey yok, gidip minyatür sahnenin perdesini ağır ağır kapattı, ardından o da horoncuların arasına karıştı!..